

[Третяк А. М., Дорош Й. М., Дорош О. С., Стецюк М. П.; за заг. ред. А. М. Третяка. Київ : ВІПОЛ, 2012. 252 с.

УДК 330.341

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Лілія Головаш,

асистент кафедри економічної теорії, обліку та оподаткування
Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ

Становлення інноваційної економіки є стратегічним напрямом розвитку України, особливо в умовах глобалізації, цифрової трансформації та потреби у післявоєнній відбудові. Інноваційна економіка – це модель господарювання, заснована на генерації, поширенні та використанні нових знань, технологій і методів управління. Її головними ресурсами є знання, інформація, інтелектуальний капітал і креативність населення.

Для України перехід до інноваційної економіки є не лише прагненням до підвищення конкурентоспроможності, але й необхідністю виживання та адаптації в новій геополітичній реальності. Питання формування інноваційної моделі розвитку країни набуває особливої актуальності у світлі викликів, зумовлених збройною агресією, руйнуванням інфраструктури, відтоком людського капіталу та зниженням рівня інвестиційної привабливості.

Попри складну ситуацію, Україна зберігає науково-технічний потенціал та кадрові ресурси, які можуть стати основою інноваційного прориву. За даними *Global Innovation Index 2023*, Україна посідає 55-те місце серед 132 країн світу. Позитивною динамікою є зростання кількості інноваційно активних підприємств у сферах ІТ, агротехнологій, біомедицини, військових розробок [1].

Водночас існує низка стримувальних чинників: низький рівень державного фінансування наукових досліджень (менше 0,5% ВВП), недостатня комерціалізація наукових розробок, слабка взаємодія між академічним середовищем і приватним сектором, а також правова невизначеність у сфері захисту інтелектуальної власності.

Людський капітал як основа інноваційного розвитку. Однією з головних переваг України є високий рівень освітнього потенціалу. Щороку українські ВНЗ випускають тисячі фахівців у галузях інженерії, ІТ, природничих і технічних наук. Проте відтік талановитої молоді за кордон у пошуках кращих умов працевлаштування зменшує внутрішній кадровий потенціал.

Реформа освіти, модернізація змісту навчання відповідно до потреб ринку, розвиток STEM-освіти, популяризація інноваційної діяльності серед молоді, впровадження дуальної освіти та розвиток менторства є ключовими умовами формування економіки знань [2].

Інфраструктура інновацій: технопарки, хаби, інкубатори. Формування інноваційної екосистеми неможливе без належної інфраструктури. В Україні діють окремі технопарки, бізнес-інкубатори, стартап-хаби, наприклад,

UNIT.City у Києві, Sikorsky Challenge при КПІ, Lviv Tech Angels у Львові. Однак їхня кількість і масштаб поки що недостатні для системного ефекту.

Зростання інвестицій у регіональні інноваційні центри дозволить активізувати розвиток малого та середнього інноваційного бізнесу, сприятиме створенню нових робочих місць та залученню молоді до наукової і підприємницької діяльності [3].

Інноваційні рішення і цифрова трансформація в усіх сферах життя. Одним з основних завдань цифрової трансформації економіки України є досягнення показника, при якому внесок інформаційно-технологічного сектору у валовий внутрішній продукт країни становитиме 10% [4]. Україна має потужну цифрову індустрію з інноваційними компаніями та великою базою висококваліфікованих ІТ-фахівців.

Фінансові інструменти та міжнародна підтримка. В умовах обмеженого внутрішнього ресурсу важливу роль відіграє зовнішня підтримка. Зокрема, програми USAID, Horizon Europe, Європейський інвестиційний банк та інші міжнародні партнери фінансують інноваційні проекти в галузях енергетики, медицини, агросектору, цифрової трансформації.

Державні програми, як-от «ЄРобота», «Доступні кредити 5-7-9%», гранти для стартапів, сприяють активізації малого інноваційного підприємництва. Проте існує потреба у спрощенні процедур доступу до таких інструментів, збільшенні фінансування та налагодженні системи менторського супроводу проектів [5, 6].

Євроінтеграційний вектор та екологічна інноваційність. Інноваційна трансформація в Україні тісно пов'язана з процесами євроінтеграції. Впровадження принципів «Європейського зеленого курсу», «Циркулярної економіки», стандартів ESG (Environmental, Social, Governance) формує нові вимоги до підприємств, але водночас відкриває доступ до фінансових ресурсів ЄС, нових ринків збуту, технологій і знань.

Розвиток «зелених» технологій, енергозбереження, переробки відходів та цифрових інновацій стає не лише екологічним, але й економічно вигідним шляхом модернізації економіки.

Отже, інноваційна економіка є стратегічною метою України на найближче десятиліття. Її формування потребує комплексного підходу, що включає: модернізацію освіти та підготовку кадрів; створення інноваційної інфраструктури; підтримку наукових розробок та стартапів; доступ до фінансування; посилення міжнародної співпраці.

Забезпечення прозорого регуляторного середовища, цифрова трансформація, екологічна відповідальність та інтеграція до європейського інноваційного простору стануть визначальними факторами сталого економічного зростання України в умовах нової реальності.

Список використаних джерел:

1. Global Innovation Index 2023. Всесвітня організація інтелектуальної власності (WIPO). URL: https://www.wipo.int/global_innovation_index/en/2023/

2. Skills for a Modern Ukraine. Світовий банк, 2017. URL: <https://documents.worldbank.org/curated/en/809811483684795777/pdf/111553-PUB-Box382129B-PUBLIC-PUBDATE-1-3-17.pdf> World Bank
3. Інноваційна економіка для України: сценарії та інструменти. Український інститут майбутнього, 2021. URL: <https://uifuture.org/publications/innovatsiyna-ekonomika/>.
4. Яковенко Я. Ю., Білик М. Ю., Сербін Р. А., Чумакова А. Г. Цифрова трансформація і нові бізнес-моделі. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2022, № 3 (126). С. 104–109. DOI: <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2022-3-16>.
5. USAID ECONOMIC RESILIENCE ACTIVITY (ERA). https://fscluster.org/sites/default/files/usaids_era_inclusion_dec_2021_eng.pdf
6. Дія бізнес. Електронний портал. [Електронний ресурс] – URL: <https://business.diia.gov.ua>.

УДК 658.5: 69.003:330

ФУНКЦІОНАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ОРІЄНТИРИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕВЕЛОПЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В БУДІВНИЦТВІ

Василь Бартко,
аспірант кафедри менеджменту в будівництві,
Олексій Кочаківській,
аспірант кафедри менеджменту в будівництві,
Олександр Сторожук,
аспірант кафедри менеджменту в будівництві,
Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ

Методико-аналітичні компоненти та базові функціонали економіко-управлінської оцінки операційної системи підприємств-стейкхолдерів будівництва становлять важливу основу для стратегічного, тактичного та оперативного управління в умовах динамічного та складного галузевого середовища. Сучасні будівельні підприємства, що функціонують у складі стейкхолдерських мереж, мають справу з великою кількістю змінних – від технологічних параметрів проєктів до взаємодії з іншими учасниками будівельного процесу, нормативного регулювання, ризиків і коливань ринку. У такому контексті критично важливо не лише фіксувати економічні результати діяльності, але й проводити глибоку аналітичну оцінку функціонування операційної системи як живої, адаптивної та взаємопов'язаної системи рішень, процесів і ресурсів [1]. Методико-аналітичні компоненти – це сукупність підходів, інструментів та алгоритмів, які забезпечують структуроване вивчення та оцінку ключових параметрів ефективності операційної діяльності. До таких компонентів відносяться, зокрема, методи економічного аналізу (факторний, порівняльний, маржинальний), системно-процесного підходу, управлінського обліку, а також методи прогнозного моделювання. Вони застосовуються з